

3. EU's mål, værdier og grundlæggende opbygning

Forfatningstraktaten

- Tydeliggør formålet med EU gennem en samlet beskrivelse af EU's karakter, værdier, mål og grundlæggende friheder.
- Understreger medlemslandenes rolle gennem en præcisering af forholdet mellem EU og medlemslandene, herunder den indbyrdes arbejdsdeling.
- Understreger borgernes rolle gennem en præcisering af unionsborgerskabets indhold og EU's demokratiske principper.
- Samler beskrivelsen af EU's grundlæggende opbygning og virke, herunder EU's institutioner, retsakter og finansielle rammer.

En af de mest synlige forskelle mellem forfatningstraktaten og de tidligere traktater er en ny opbygning, som mere klart fortæller, hvad EU er og kan, og hvordan EU arbejder.

Frem for alt er forfatningstraktatens del I ny. Her samles i relativt få og let tilgængelige artikler de grundlæggende bestemmelser om EU's mål og værdier, om arbejdsdelingen mellem EU og medlemslandene og om de demokratiske principper, som EU skal respektere. Også rammerne for EU's institutioner og deres virke beskrives i del I, og det bliver dermed muligt på få sider at få et indtryk af EU's indhold, muligheder og grænser.

Del II er også ny i forhold til de nuværende traktater. Her samles en beskrivelse af de grundlæggende borgerrettigheder, som EU skal respektere. Del III og del IV, som sammenlagt tegner sig for ¾ af traktatens omfang, rummer det konkrete hjemmelsgrundlag for EU's politikker og funktionsmåde, samt de almindelige og afsluttende bestemmelser. Disse to dele udgør i vidt omfang en samling og klargøring af de eksisterende traktater om EF og EU.

3.1 EU's karakter, værdier, mål og grundlæggende friheder

Forfatningstraktatens del I beskriver EU's grundprincipper og giver ikke mindst EU's mål og værdier en samlet og mere fremtrædende placering.

Karakteren af EU-samarbejdet præciseres i forfatningstraktatens første artikel, art. I-1.

EU's karakter

- Forfatningstraktaten opretter Den Europæiske Union, som medlemslandene tildeler kompetencer for at nå deres fælles mål.
- EU samordner de politikker, medlemslandene fører for at nå disse mål, og udøver på fællesskabsgrundlag de kompetencer, medlemslandene tildeler den.
- EU er åben for alle europæiske stater, der respekterer dens værdier og forpligter sig til at fremme dem i fællesskab.

Det værdigrundlag, som EU bygger på og skal fremme, fastlægges i art. I-2.

EU's værdier

EU bygger på værdierne:

- Respekt for den menneskelige værdighed
- Frihed
- Demokrati
- Ligestilling
- Retsstaten
- Respekt for menneskerettighederne, herunder mindretalsrettigheder

Et samfund præget af:

- Pluralisme
- Ikke-forskelsbehandling
- Tolerance
- Retfærdighed
- Solidaritet

Værdier om frihed, demokrati, retsstaten og respekt for menneskerettighederne genfindes i de tidligere traktatgrundlag. Forfatningstraktatens art. I-2 tilføjer desuden respekten for den menneskelige værdighed, ligestilling og mindretalsrettigheder, samt beskrivelsen af et samfund præget af pluralisme, ikke-forskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem mænd og kvinder.

Med art. I-2 bliver EU's fælles værdier centralt placeret i traktaten. Værdibestemmelsen har ikke kun overordnet betydning, men også helt konkrete konsekvenser. EU er således åben for